

ENTOMOLOGISCHE BERICHTEN

UITGEGEVEN DOOR

De Nederlandsche Entomologische Vereeniging

No. 143.

Deel VI.

1 Mei 1925.

Adres der Redactie:

DR. J. TH. OUDEMANS, SCHOVENHORST, PUTTEN (G.).

INHOUD: DR. J. TH. OUDEMANS, Zomervergadering der Ned. Ent. Ver. — JHR. DR. ED. EVERTS, Vijfde vervolg op het aanhangsel in „Coleoptera Neerlandica” III. (Nieuwe vondsten voor de Nederlandsche Coleopteren-fauna XLIII.) — G. A. GRAAF BENTINCK, Licht te verwarren Lepidoptera-soorten, die wellicht in ons land aangetroffen zouden kunnen worden. — DR. J. TH. OUDEMANS, Internationaal Entomologisch Congres.

De Bibliotheek der Nederlandsche Entomologische Vereeniging, Koloniaal Instituut, Mauritskade 65—66, Amsterdam, is geopend op werkdagen van 9.30—12 en van 1—4.30 uur, des Zaterdags slechts van 9.30—12 uur.

Zomervergadering der Ned. Ent. Ver.

De Zomervergadering der Ned. Ent. Ver. zal dit jaar gehouden worden op 6 Juni te Ootmarsum, met eene excursie op 7 Juni. Nadere inlichtingen bevat de oproepingsbrief, die binnenkort aan de leden der Ver. zal gezonden worden.

De President der Ned. Ent. Ver.,
DR. J. TH. OUDEMANS.

VIJFDE VERVOLG OP HET AANHANGSEL IN „COLEOPTERA NEERLANDICA” III.

**(Nieuwe vondsten voor de Nederlandsche
Coleopteren-fauna XLIII).**

Op blz. 7. **Carabus monilis** F. De a. **femoratus** (Col. Neerl. III) Géh., van het type, werd door Prof. Dr. Max

Weber, in enkele exemplaren, onder groote massa's zwartpootigen, in aanspoelsel van den IJssel bij Brummen, Mei, gevangen. No. 24 van de Nieuwe Naamlijst. Met mijn dank werden een paar exemplaren voor mijne collectie aangeboden.

- Op blz. 46. **Peltodytes caesus** Dfts. Een **nigrino** werd door den heer *L. H. Scholten*, te Herwen bij Lobith, Dec. in aanspoelsel aangetroffen en welwillend voor mijne collectie bestemd. No. 369 van de N. N.
- „ „ 97. **Atheta testaceipes** Heer. Een exemplaar werd, door den heer *H. C. Blöte*, op Meer en Bosch (Loosduinen), Sept. gevangen en welwillend voor mijne collectie bestemd. No. 632bis van de N. N.
- „ „ 97. **Atheta vilis** Er. Een exemplaar werd, door den heer *J. B. Corporaal*, aan het Naardermeer, Mei, gevangen en welwillend in bruikleen gegeven¹⁾. No. 634bis van de N.N.
- „ „ 120. **Staphylinus globulifer** Fourcr. De a. **rubidus** Verhoeff werd door den heer *D. van der Hoop*, bij Wolfhezen, Aug., gevangen en met mijn dank voor mijne collectie aangeboden. No. 920 van de N. N.
- „ „ 128. **Lathrobium filiforme** Grav. De reeds vermelde **forma brachyptera** bij No. 1020 N. N. bijvoegen.
- „ „ 138. **Bledius furcatus** Oliv. Van de a. **Skrimshiri** Curtis werd, door den heer *J. Broerse*, een exemplaar op het eiland Ameland, Sept, gevangen en met mijn dank voor mijne collectie aangeboden. No. 1137bis van de N.N.
- „ „ 168. **Cephennium minutissimum** Aubé. Deze, in Zuid-Frankrijk voorkomende, soort, bij welke de oogen ontbreken, werd uit België (Prov. Luxemburg)

1) De Naardermeer-Commissie staat geen unica af.

opgegeven. Zij is slechts 0.7 m.m. lang. Na No. 1321 in de N. N. bijvoegen.

Op blz. 197. **Oligella foveolata** Allib. Van Mr. *D. Uyttenboogaart* ontving ik, met mijn dank, een exemplaar, bij Renkum, Juli, gevangen. No. 1478bis van de N. N.

„ „ 296. **Helophorus aquaticus** L. var. **Milleri** Kuw. Deze, in Zuid-Oostelijk Europa, maar ook in Nassau voorkomende, var. werd door den heer *A. Koller* te Brussel, in eenige exemplaren, nabij Maastricht gevangen, De heer *A. d' Orchymont* schonk mij, met dank, een exemplaar, dat volkomen overeenstemt met een uit Griekenland in mijne collectie. De groeven op het halsschild zijn dieper en de tusschenruimten meer gewelfd en zeer korrelig. Vooral zijn kop, halsschild en dekschilden duidelijk bedekt met kleine, stijve, gebogen haartjes, die op de buitenste tusschenruimten der dekschilden in eene enkele, meer of minder regelmatige, rij gerangschikt zijn. Bij het type is deze beharing slechts microscopisch fijn aangeduid. *Kuwert* en *Sharp* beschouwden deze als een goede soort, wat niet aannemelijk is. Bij 1669 van de N. N.

„ „ 296. **Helophorus dorsalis** Mrsh. (**Mulsanti** Rye), door mij, in navolging van *J. Edwards*, in **Mulsanti** Rye verandert, is niet de soort welke hier bedoeld wordt, maar moeten exemplaren, als zoodanig gedetermineerd, gerekend worden tot de soort **H. Championi** Sharp 1915, ¹⁾ d'Orchymont ²⁾ [syn. *crenatus* Rey 1884 (non

1) D. SHARP, M. A., F. R. S. Studies in Helophorini; in: The Entomologist's Monthly Magazine, Volume LI [Third Series — Vol. I], London 1915, pag. 2, 27, 113, 130, 156, 199, 233, 270; and volume LII [Third series — Vol. II], London 1916, pag. 83, 103, 125, 164, 193.

SHARP heeft de soorten van het sub-gen. *Helophorus* s. str. in twee groepen verdeeld:

I. bij welke de langsgroef op den vertex smal en van voren niet of ternauwernood verwijfd is.

II. bij welke de langsgroef op den vertex breeder of zeer breed en in den regel van voren meer of minder verwijfd is.

1185, non crenatus F. 1792), Sharp 1915; arcuatus Rey 1885 (non Mulsant 1844, des Gozis 1919); strigifrons Kuwert 1886 et auct.,? Sharp 1915 (non Thomson 1868); dorsalis Everts (Mulsanti Everts) 1898 (non Marsham, non Rye), part.]. *H. Championi* Sharp is eene breede, tamelijk plumpe soort, veranderlijk in kleur, hetzij donkerder of lichter kastanjebruin, op het midden van het halsschild veelal groenachtig; de dekschilden meer of minder donker gekleurd. De zijkant der dekschilden, langs de elfde tusschenruimte, is breeder en meer in 't oog vallend dan bij eenige aanverwante soort. Kop ruw korrelig, op den vertex de korrels meer uitgewischt. Halsschild zeer breed en vrij sterk gewelfd, van voren, aan de zijden, minder sterk afgerond dan bij **asperatus**; ruw korrelig, de korrels op de bultige middenstrooken meer of minder uitgewischt en meer als gewone stippels aangeduid (bij **asperatus** is het halsschild tamelijk vlak, overal, zelfs over het midden, gelijkmatig en opvallend ruw korrelig, de korrels scherp en duidelijk navelachtig, niet als 't ware platgeslagen); de middelgroef zeer smal, de aangrenzende langsgroeven van

Groep I wordt weder verdeeld in 1. bij welke de eigenlijke zijrand der dekschilden, als een smal strookje langs de epipleuren, op de onderzijde zichtbaar is. Hiertoe rekent hij de soorten: *Championi* Sharp, *strigifrons* Thoms., *fallax* Kuw. (*pumilio* Muls.), *pumilio* Er., *nanus* St., *crenatus* Rey (volgens D'ORCHYMONT beter *asperatus* Rey) en *croaticus* Kuw. Dan nog in 2. bij welke de eigenlijke zijrand, op de onderzijde niet zichtbaar is. Hiertoe behoort *H. laticollis* Thoms (zie: Col. Neerl. III blz 298). Groep II wordt op dezelfde wijze als I ingedeeld. Tot 1 rekent SHARP de soorten: *Mulsanti* Rye [bij D'ORCHYMONT: = *dorsalis-emaciatius* Kuw. (cf Sharp),? *dorsalis* Edwards (non Mrsh.) — een vorm van *viridicollis*] aan de Theemsmonding, bij Cherbourg en op Jersey; *dorsalis* Mrsh. (= *quadrisignatus* Bach); *Walkeri*, Sharp (in Engeland, Schotland, Normandië, Vendée, Lozère en ook in Silesië); *illustris* Sharp (*dorsalis* Muls., non Mrsh.) in Zuid-Europa; en *discrepans* Rey (volgens SHARP in de Pyreneën. Tot 2 de soorten: *aeneipennis* Thoms; *fulgidicollis* Motsch diffinis Sharp (*dorsalis* Er. part. nec Mrsh.) bij D'ORCHYMONT — *affinis* Mrsh. = *Erichsoni* Bach; *minutus* F. (*griseus* Hrbst.); *affinis* Mrsh. bij D'ORCHYMONT: *semifulgens* Rey (*affinis* Sharp); *granularis* L. en *ytanensis* Sharp (in Engeland).

Op de platen III-VI, vol. LII, zijn de penes (door SHARP aedeagus genoemd) van verschillende *Helophorus*-soorten afgebeeld.

2) A. D' ORCHYMONT. Remarques au sujet de quelques *Helophorinae* (Col. Hydrophilidae) in: Bulletin de la Société Entomologique de Belgique, Tome VI, 1924.

voren zeer smal, maar van achteren meer of minder verbreed en eenigszins bochtig; de zijrand in 't midden iets geelachtig. Dekschilden met krachtige sculptuur, de tusschenruimten, breed en nagenoeg onbestippeld; op de achterhelft met een donker scheef vlekje tegen den naad. Pooten vuilgeel tot bruinachtig. Lengte $4\frac{1}{3}$ m.m. Eene zeldzame soort. Ik zag Nederlandsche exemplaren uit Zeeburg, Naarden, Wamel, Utrecht, Breda en Nuth (Limb.). In België in de provinciën Antwerpen, Brabant, Oost-Vlaanderen en Limburg. Op 1677 N.N. in de plaats stellen.

Op blz. 296. **Helophorus asperatus** Rey 1885, d'Orchymont [Synon.: **crenatus** Rey 1885 (non 1884), Kuwert, Ganglbauer, Sharp 1915; **umbilicicollis** Kuwert 1885; **Ganglbaueri** Sharp 1916 (non Knisch 1909)]. Het tamelijk vlakke, overal scherp en duidelijk korrelige halsschild, is van voren, aan de zijden, sterker afgerond dan bij **Championi**. Deze, in Nederland uiterst zeldzame soort, is niet uitsluitend hallophiel, ofschoon ik alleen exemplaren zag uit Zeeburg en Hoek van Holland. In België in de provinciën Antwerpen, Brabant en Limburg. In de N.N. bij 1675 veranderen.

„ „ 296. **Helophorus croaticus** Kuwert. Van deze, uit Oostenrijk, Moravië, Croatië, Dalmatië, centraal Rusland en wellicht uit Servië bekende, soort, werd, door den heer A. d'Orchymont, in België tusschen Oostacker en het kanaal van Terneuzen (dus niet ver van de Nederlandsche grens), een klein (3 m.m.) exemplaar gevangen, dat, volgens den ontdekker, met exemplaren uit de omstreken van Weenen overeenkomt. Ik zag het exemplaar. Het halsschild is opvallend breed en kort, goudglanzig, met uiteenstaande grove korrels bedekt, zelfs op de middelstrooken. Dekschilden zwartachtig, met grove sculptuur en met gele vlekjes en streepjes. Volgens Sharp zijn de gele tasters ongewoon kort voor deze groep.

Kop klein, langsgroef op den vertex opvallend breeder dan gewoonlijk, waardoor deze soort eenigszins tot aeneipennis nadert. Na 1675 in de N. N. plaatsen.

Op blz. 296. **Helophorus griseus** Hrbst. (**lapponicus** Thoms., **discrepans** Rey, **elongatus** Kuw., **Jakowlewi** Semen.) moet, volgens *Sharp* en *d'Orchymont*, heeten: **minutus** F. (**griseus** Hrbst., Ganglbauer; **affinis?** Mrsh., Bedel). No. 1673 van de N. N.

H. **discrepans** Rey is, volgens *Sharp*, eene soort uit de Pyreneeën.

„ „ 296. **Helophorus fulgidicollis** Motsch. 1860, Rey 1885 (syn. **asturiensis** Kuwert 1885).

Deze soort komt in habitus het meest met de soorten **Championi**, **asperatus** en **viridicollis** overeen. De langsgroef op den vertex is in den regel zeer breed en tegen de dwarsgroef nog meer verbreed. Halsschild zeer kort, ternauwernood iets gewelfd; met zwak gebogen, naar voren weinig afgerond- verbrede zijden; weinig naar achteren versmald; duidelijk, maar meer oppervlakkig korrelig dan bij **asperatus**, de korrels op de middelstrooken eenigszins als 't ware platgeslagen; de zijstrooken smal, met weinige, maar uiteenstaande, korrels. Gewoonlijk lichter gekleurd dan **asperatus**. Kop en halsschild op de middelstrooken meer of minder licht schitterend groen, op de zijden meer purperkleurig of goudglanzig. Dekschilden zonder groenachtigen weerschijn zooals bij **viridicollis**, al of niet met eene lichte vlek voor of naast de, meestal flauw aangeduide, donkere V-vlek, ook nog wel met andere flauw aangeduide lichte vlekjes. De stippellijnen op de dekschilden zijn krachtig ontwikkeld, de tusschenruimten eenigszins ongelijkmatig gewelfd. Lengte 3-4,3 mm. Uitsluitend halophiel. Ik zag exemplaren uit Zeeburg,

Hoek van Holland en van het eiland Schokland. die deels als **Mulsanti** Rye, deels als **crenatus** Rey gedetermineerd waren. Het exemplaar uit Schokland is immatuur, met donkeren kop, roestkleurig halsschild en stroogele dekschilden. No. 1677bis van de N. N.

Op blz. 296. **Helophorus semifulgens** Rey., d' Orchymont (**affinis** Sharp). Deze soort, door *Sharp*, naar het schijnt ten onrechte, als **affinis** Mrsh. geduid, is naverwant aan **minutus**, even groot, maar iets meer verbreed, met iets minder parallele zijden. Halsschild schitterend van kleur, purperachtig, op het midden gewoonlijk groen- of blauwachtig; naar achteren meer versmald en aan de zijden niet gewoon gebogen, maar iets bochtig; ook steekt de zijrand minder uit; de sculptuur op de middelste en aangrenzende tusschenruimten der langsgroeven gewoon, fijn, maar toch eenigszins veranderlijk, bestippeld, op de zijden meer korrelig. Sprietten, tasters en pooten lichtgeel, hoogstens slechts iets donkerder aan den top. Stippellijnen op de dekschilden fijner dan bij **minutus**, de tusschenruimten breed en vlak, met de gewone donkere en lichtere vlekjes, welke ook wel geheel of gedeeltelijk ontbreken kunnen. Lengte $2\frac{3}{4}$ m. m. In Limburg bij Venlo, Blijenbeek, St. Pieter en Meersen. No. 1672bis in de N.N.

„ „ 296. **Helophorus affinis** Mrsh. (**dorsalis** Er., **Erichsoni** Bach, **griseus** Thoms) zou volgens *d'Orchymont*, moeten heeten: **Erichsoni** Bach (**dorsalis** Er., **griseus** Thoms., **diffinis** Sharp¹⁾). Volgens *Sharp* is de benaming **Erichsoni**, door *Bach* in zijn „Systematisches Verzeichniss der Käfer Deutschlands (gehörend zur Käferfauna) 1866,” gebruikt, slechts een

1) Volgens SHARP is *H. diffinis* (*dorsalis* Er. part., nec Mrsh.) een van *affinis* Mrsh. onderscheidene soort, wat echter zeer twijfelachtig is.

catalogusnaam, voor **dorsalis** Er., wat ook door mij als juist bevonden is. Deze soort is opvallend groter (4 mm.) dan **semifulgens**, met fraai goudglanzigen kop en halsschild, welke laatste slechts weinig sculptuur vertoont. M. i. is het niet onwaarschijnlijk dat beide laatstgenoemde soorten tot eene en dezelfde soort **affinis** Mrsh. moeten gerekend worden. Met **semifulgens** werd zij bij Meerssen gevangen; ook bij Valkenburg. No. 1672 in de N. N.

Nog zijn hier te vermelden:

Helophorus Mulsanti Rye 1866 [= *dorsalis-emaciatum* Kuw. 1890 (cf Sharp l. c. I 1915. p. 274)? *dorsalis* Edwards 1908 (non Marsham 1802)] is, volgens *d'Orchymont*, slechts een min of meer halophiele vorm van *H. viridicollis*. *Sharp* (l. c. Vol. I p. 274) beschouwt deze als goede soort, wat ook mij zeer onwaarschijnlijk voorkomt. Theemsmonding, bij Cherbourg en op Jersey.

Helophorus Walkeri Sharp (l. c. II 1916 p. 108). Eene zeer veranderlijke soort, welke niet zeldzaam is in Engeland, Schotland en ook in Normandië, in de Vendée, Lozère en zelfs in Silezië voorkomt. Zij zou met andere soorten vermengd zijn, vooral met den vorm *obscurus*. Muls. van *aeneipennis*. In opdrogende slooten, met *laticollis*, *ytenensis*, *aquaticus* en *aequalis*. De exemplaren zijn veelal met een sterk invretende modderkorst bedekt. Niet onwaarschijnlijk ook een der vele afwijkingen van *aeneipennis*.

Helophorus illustris Sharp, l. c. II 1916 p. 126 Dit zou, volgens *Sharp* en *d'Orchymont*, de soort zijn, welke gewoonlijk als *dorsalis* Mulsant gedetermineerd werd. Zij schijnt echter alleen uit Zuid-Europa bekend te zijn.

Helophorus ytenensis Sharp, l. c. II 1916 p. 175. Eene aan *granularis* L. zeer naverwante soort, welke alleen door meer of minder verkorte achtervleugels (l. c. pl. VI. fig. 74-76) en door eenig verschil in den penisvorm onderscheiden is. Zij werd waargenomen in Engeland, in zeer ondiepe,

met grassen begroeide slooten en poelen, die jaarlijks, gedurende 4 of 5 maanden, geheel uitdrogen en dan met gewone, maar geen waterplanten bedekt zijn. *H. granularis* L. komt daarentegen voor in grootere, met waterplanten begroeide slooten en poelen, die niet geheel uitdrogen en in den zomer veel modder achterlaten. *H. ytenensis* werd in November en dan weder van Maart tot April of Mei, in groot aantal gevangen¹⁾).

Op blz. 303. *Hydraena dentipes* Germ. Een ♂ werd in de Belgische prov. Namen gevangen.

„ „ 303. *Hydraena angustata* St. is eveneens uit België (prov. Luxemburg) opgegeven.

„ „ 315. ***Trichius fasciatus*** L. De ab. ***abruptus*** Rossi en ♂ ***sibericus*** Reitt. werden, door den heer *P. van der Wiel*, bij Winterswijk, Juni, gevangen en, met mijn dank, voor mijne collectie aanvaard. No. 1659 in de N. N.

„ „ 394. ***Anthicus floralis*** L. De heer *C. J. Dixon* ving bij Loosduinen, Oct., een exemplaar, dat op de bovenzijde geheel zwart is, behalve de achterhelft van het halsschild. Ook zijn de dijen geheel zwart. Op de schouders is nog eene uiterst flauwe aanduiding van een licht vlekje te bespeuren. Met mijn dank werd dit exemplaar voor mijne collectie bestemd. Deze vormt den overgang tot het volkomen melanistische exemplaar, op blz. 322 noot²⁾ (Col. Neerl. II) vermeld. No. 2606 in de N. N.

„ „ 531. ***Barypithes mollicomus*** Ahr. determ. *Hubenthal*. Bij Baarn, Juni, door den heer *F. C. Drescher* verzameld. Een exemplaar werd, door Dr. *A. Reclaire*, welwillend voor mijne collectie aangeboden. No. 3064bis van de N. N.

1) Uit het hier medegedeelde over *Helophorus* blijkt, dat soorten, onder den naam van: *dorsalis*, *Mulsanti*, *crenatus*, *arcuatus*, *griseus*, *minutus* en *affinis*, door meerdere auteurs op zeer verschillende wijze geduid zijn. Er heerscht dus veel verwarring.

Op blz. 577. *Magdalis rufa* Germ. werd in België gevangen.
Na No. 3172 in de N. N.

„ „ 577. **Magdalis violacea** L. Een **nigrino** werd,
door den heer *D. van der Hoop*, bij Wolfhezen,
Aug., gevangen en met mijn dank voor mijne
collectie bestemd. No. 3177 van de N. N.

„ „ 626. *Apion gracilicolle* Gyll. werd uit België (bij
Groenendael) opgegeven. Na: No. 3511 in de N. N.

ED. EVERTS.

DEN HAAG.

CORRIGENDA.

In: COL. NEERL. III.

„ „ 184, regel 14 v. o. staat: „slechts zelden, scherp
aangeduid, recht”; lees: „slechts zelden scherp
rechthoekig aangeduid”.

In: „NIEUWE NAAMLIJST” 1925.

„ „ 8, vóór No. 250; staat *Paraphonus*; lees: *Paro-*
phonus.

„ „ 45, bij No. 1640 is de immat. a. *fusca* Muls. uit
B. en *G.* opgegeven.

„ „ 54, 1e kolom, staat: bij *Cucujus*: *cinnaberinus*;
beter is *cinnabarinus*, evenals op blz. 73 bij
No. 2323.

„ „ 55, bij 1950 is de a. *opaca* Gerh. uit *G. or* opge-
geven.

„ „ 56, De bij 1988 en 1989 vermelde a. *Reitteri* en
Jekeli zijn slechts onuitgekleurde exemplaren,
maar geen kleur-aberraties.

„ „ 82, bij No. 2525 is bij navale, onder het drukken,
de 1 uitgevallen.

„ „ 104, bij No. 3006 is de var. *Mocquerysi* Kr. uit
E. m. opgegeven.

ED. EVERTS.

DEN HAAG.